

Ivan Puškar, mag. oec.¹
mr. sc. Silvija Vitner Marković²

ULOGA BORAVIŠNE PRISTOJBE U POSLOVANJU TURISTIČKIH AGENCIJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

The Role of Tourist Tax in the Business of Tourist Agencies in the Republic of Croatia

SAŽETAK: Turističke agencije dužne su naplaćivati boravišnu pristojbu za sve smještajne objekte u Republici Hrvatskoj. Za taj posao ne dobivaju nikakvu naknadu niti imaju mogućnost zaračunati manipulativne troškove. Izdvajanje neoporezive boravišne pristojbe iz cijena paket-aranžmana predstavlja operativni problem za turističke agencije, ne samo kod prodaje paket-aranžmana iz kataloga i brošura, nego i kod *online* prodaje paket-aranžmana. Takav način naplate uzrokuje dodatne troškove za turističke agencije najviše vidljive kroz velik broj dodatnih unosa u rezervacijske sisteme, ali i kroz broj dodatnih računovodstvenih transakcija pri plaćanju računa. Potrebne su promjene važećeg Zakona o boravišnoj pristojbi Republike Hrvatske. Boravišna pristojba trebala bi biti sastavni dio cijene smještaja ugostiteljskih objekata. Jedan od glavnih razloga za kalkulaciju boravišne pristojbe u cijenu smještaja je skora primjena Direktive o paket-aranžmanima, nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, gdje se turističke agencije obvezuju sve elemente cijene ukupno sa svim taksama objaviti u jedinstvenoj paušalnoj cijeni paket-aranžmana.

Ključne riječi: turističke agencije, boravišna pristojba, paket-aranžman

ABSTRACT: Travel agencies are obliged to charge tourist tax for all types of accommodation in the Republic of Croatia. While charging tourist tax, travel agencies get no commission nor have the right to charge handling fee. Tourist taxes are excluded from taxation and they also have to be excluded from the price of the package tour which causes an operational issue for travel agencies, not only appearing when selling package tours from catalogues and brochures, but also when selling online. This way of charging tourist tax causes additional costs for travel agencies, mostly due to large number of additional data imports in reservation systems, but also due to large number of additional accounting transaction appearing through invoice payments. Modifications of the current law relating to tourist taxes are more

¹ Turistička agencija Kompas Zagreb, ivan@kompas.hr

² Veleučilište u Karlovcu, silvija.vitner@vuka.hr

than required. Tourist tax should form a part of the price for all types of accommodation. One of the reasons why tourist tax should be calculated in the price is the upcoming European Union Directive on Package Holidays which will take effect right after the Republic of Croatia joins the European Union, where all travel agencies are obliged to publish single package price with all price elements and all taxes included.

Keywords: travel agencies, tourist tax, package tours

1. UVOD

Prema Zakonu o boravišnoj pristojbi, turističke agencije obvezne su prilikom prodaje paket-aranžmana na području Republike Hrvatske naplatiti gostu i boravišnu pristojbu. Boravišna pristojba naplaćuje se za svakog gosta bez iznimke (osim ako Zakonom nije drukčije propisano) koji je dužan dati točnu informaciju o datumu rođenja za sebe i svoje suputnike koji borave s njime u objektu za smještaj. Naplaćuje se iznos boravišne pristojbe prema važećem cjeniku koji se objavljuje svake godine i razlikuje se od turističkog mjesta do turističkog mjesta u Republici Hrvatskoj te se kreće od 2 kuna do 7 kuna po noćenju za odraslu osobu, uz 50% popusta za djecu od 12 do 18 godina, odnosno ne naplaćuje se za djecu mlađu od 12 godina.

Boravišna pristojba naplaćuje se bez iznimke kod svih paket-aranžmana koji uključuju uslugu smještaja u Republici Hrvatskoj. Objekti za smještaj nakon toga naplaćuju boravišnu pristojbu naplaćujući tu uslugu od turističke agencije koja im je uputila goste te je dalje uplaćuju prema unaprijed utvrđenim iznosima turističkim zajednicama na različitim razinama. U ovom radu ukazuje se na problematiku izdvajanja neoporezive boravišne pristojbe iz cijena paket-aranžmana za turističke agencije, jer isto predstavlja operativni problem za turističke agencije, ne samo kod prodaje paket-aranžmana iz kataloga i brošura, nego i kod *online* prodaje paket-aranžmana.

2. BORAVIŠNA PRISTOJBA KAO PRIHOD TURISTIČKIH ZAJEDNICA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Turističke društvene organizacije, odnosno turističke zajednice imaju posebno značenje u razvoju turizma u receptivnim turističkim zemljama. Turističke zajednice su poludržavne organizacije koje obavljaju zakonom propisane društvene i državno-upravne poslove vezane uz turizam. Važnost turističkih zajednica za razvoj hrvatskog turizma naglašena je činjenicom da su one jedini oblik turističkog organiziranja receptivnog karaktera u Republici Hrvatskoj.³

Turističke zajednice ostvaruju prihode iz boravišne pristojbe, članarine, proračuna, zajmova i sl. Raspodjela i korištenje sredstava boravišne pristojbe propisano je

³ Pešutić, A.: "Funkcioniranje turističkih zajednica – nedostaci i prijedlozi za unapređenje", *Acta turistica*, vol. 15/2003, no. 2, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb, 2003., str. 86.

zakonom.⁴ Zakonom o boravišnoj pristojbi se uređuje obveza plaćanja boravišne pristojbe, način utvrđivanja visine boravišne pristojbe, raspoređivanje prikupljenih sredstava boravišne pristojbe, rokovi i način naplate i uplate boravišne pristojbe, prijava i odjava turista te druga pitanja važna za prikupljanje i raspoređivanje boravišne pristojbe i evidenciju turističkih noćenja u Republici Hrvatskoj. Turističke zajednice boravišnu pristojbu koriste za izvršavanje svojih zadaća i za svoje poslovanje sukladno godišnjem programu rada i financijskom planu. Visina boravišne pristojbe za 2012. godinu u Republici Hrvatskoj utvrđuje se u sljedećim iznosima prikazanim u Tablici 1 koja slijedi.

Tablica 1. Boravišna pristojba za 2012. godinu u Republici Hrvatskoj

Razred turističkog mjesta	Boravišna pristojba u kunama po osobi i noćenju		
	Za razdoblje		
	I. glavna sezona	II. predsezona i posezona	III. vansezona
A	7,00	5,50	4,50
B	6,00	4,50	3,50
C	5,00	3,50	2,50
D i ostala nerazvrstana mjesta	4,00	2,50	2,00

Izvor: Uredba o utvrđivanju boravišne pristojbe za 2012. godinu, Narodne novine br. 119/11

3. PROBLEMATIKA NAPLATE BORAVIŠNE PRISTOJBE ZA HRVATSKE TURISTIČKE AGENCIJE

Predstavnik posredovanja u turizmu, odnosno gospodarski subjekt posredovanja u turizmu jest turistička agencija, ali i svi drugi organizatori putovanja. U masovnim oblicima turističkih kretanja takvi su gospodarski subjekti veoma potrebni jer obavljaju poslove koordinacije i organizacije na turističkom tržištu. Turističku agenciju možemo definirati kao gospodarstveni organizam (organizaciju) čija se osnovna djelatnost sastoji u organiziranju i prodaji putovanja i boravka te pružanju drugih usluga putnicima i sudionicima turističkog prometa.⁵

Prema podacima objavljenim na stranicama Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske (Priopćenje od 30. 03. 12., br. 4.4.4.) hrvatske su turističke agencije u tijeku 2011. godine ostvarile 13 449 000 noćenja stranih turista, odnosno 2 291 000 noćenja domaćih turista tj. ukupno oko 15 740 000 turističkih noćenja, a kako je iznos boravišne pristojbe u glavnoj turističkoj sezoni u A razredu turističkog mjesta 7

⁴ Ibidem, str. 111.

⁵ Vukonić, B.: **Turističke agencije**, Mikrorad, Zagreb, 1998., str. 40, 48.

kuna po osobi po ostvarenom noćenju, procjena je da je putem turističkih agencija ostvarena naplata boravišne pristojbe u iznosu od oko 110 milijuna kuna.

Turističke agencije su za turiste obavile brojne poslove naplate boravišne pristojbe i na taj način o svom trošku informirale turiste, naplatile, obradile, obračunale, platile troškove svojih financijskih službi, nabave i održavanja kompjutorskih sustava, snosile troškove platnog prometa kao i troškove provizije kod plaćanja kreditnim karticama i konačno obrađene iznose doznačile pružateljima usluga smještaja.

Za taj posao hrvatske turističke agencije nisu zaradile niti jednu kunu iz razloga što su kompletnu naplatu boravišnih pristojbi obavile besplatno, odnosno na vlastiti trošak koji se ogleda u sljedećem:

1. Unos informacija o boravišnim pristojbama u sve agencijske brošure/kataloge/ponude (uslijed toga povećani obim brošura, troškovi dizajna, tiska i distribucije),.
2. Izrada financijskih aplikacija u kojima se posebno izdvaja naplata boravišne pristojbe kao neoporezivog elementa, jer ne uključuje PDV. Izrazito složeno i zahtjevno isticanje cijena paket-aranžmana, pogotovo ako je boravišna pristojba sastavni dio cijene smještaja, odnosno, usluge pansiona kao što to imaju brojni hoteli, npr. u Istri,.
3. Višestruko računovodstveno knjiženje boravišnih pristojbi;:
 - a) izdvojeno knjiženje kod uplate paket-aranžmana ili kod fakturiranja posrednicima;
 - b) izdvojeni obračun prilikom zaprimljenih faktura od pružatelja usluge smještaja koji boravišnu pristojbu obračunavaju, ili posebno, ili u sklopu cijene pansionskih usluga;
 - c) izdvojena uplata boravišne pristojbe na posebne račune.
4. Za svakog turistu obračunava se i izvodi najmanje 3 računovodstvene operacije što broj računovodstvenih transakcija godišnje putem turističkih agencija dovodi do brojke od najmanje 10 milijuna financijskih, odnosno, računovodstvenih knjiženja. Radi se o zahtjevnom poslu i značajnom trošku koji zahtjeva nerijetko i dodatno zapošljavanje računovodstvenih djelatnika u većim turističkim agencijama,
5. Prilikom plaćanja paket-aranžmana kreditnim karticama gubi se na provizijama koje turističkim agencijama obračunavaju kartične kuće oko 3-4% naplaćenog iznosa. Ako se uzme u obzir da se naplatilo oko 110 milijuna kuna boravišne pristojbe i da je oko 70% takvih paket-aranžmana naplaćeno kreditnim karticama, proizlazi da su samo tijekom 2011. godine naplatom boravišnih pristojbi turističke agencije izgubile gotovo 3 milijuna kuna, pri čemu se ne računaju bankovni i svi ostali troškovi,
6. Turističke agencije prilikom prodaje „na daljinu“ pa i prilikom dolaska klijenta u poslovnici kod plaćanja paket-aranžmana nisu dužne od klijenta provjeravati točnost navoda o datumu rođenja pa su učestale situacije u kojima hoteli, zbog

pogrešnog datuma rođenja (najčešće djece), terete za veće iznose boravišne pristojbe od naplaćenih iznosa. Naime, u hotelima i drugim objektima za smještaj gost je dužan pokazati osobni dokument radi prijave u hotelu i provjera istinitosti njegovih navoda nije sporna, dok kod naplate boravišnih pristojbi u sklopu paket-aranžmana turistička agencija to nije dužna učiniti, a u najvećem broju slučajeva nije niti u mogućnosti niti za to ima ovlasti.

4. PRIJEDLOZI RJEŠENJA NAPLATE BORAVIŠNE PRISTOJBE ZA HRVATSKE TURISTIČKE AGENCIJE

Rješenje navedenog problema vidi se u dvije moguće varijante koje ne bi bile štetne za turističke agencije:

1. naplata boravišne pristojbe samo i isključivo kod pružatelja usluge smještaja tj. na hotelskoj recepciji, odnosno, nekom drugom naplatnom mjestu ili kroz paušal, pri čemu turističke agencije ne bi bile dužne ni na koji način prilikom prodaje ili posredovanja paket-aranžmana voditi računa o boravišnoj pristojbi (slučaj u gotovo svim europskim zemljama). Hrvatska turistička zajednica bi svim objektima za smještaj trebala ponuditi vlastiti *software* koji bi omogućio takvu direktnu naplatu boravišnih pristojbi, kao i osigurati da boravišna pristojba stvarno i bude uplaćena onima kojima je namijenjena, jer je do sada jedan dio objekata za smještaj veliki „dužnik“ Hrvatskoj turističkoj zajednici;
2. naplata boravišne pristojbe putem turističkih agencija uz odgovarajuću naknadu za obavljeni posao kojim bi se pokrili troškovi naplate i distribucije boravišne pristojbe. Ta naknada iznosila bi 1 kunu po osobi/noćenju i to na način da se boravišna pristojba umjesto 7 kuna npr. naplaćuje 8 kuna. Takva simbolična naknada barem bi umanjila troškove koje turističke agencije imaju sada i pokrila gubitak ukoliko se plaćanje vrši kreditnim karticama, bankovnom doznakom ili nekim drugim sličnim plaćanjem. Iz navedenog iznosa turističke agencije bi pokrile dijelom i trošak osoblja koje sudjeluje u obradi dokumentacije vezane uz boravišnu pristojbu kao i troškove aplikacije, banaka, platnog prometa i sl.

Obzirom da se iznos boravišne pristojbe po osobi i po noćenju u inozemstvu kreće od 1,30 do 2,90 eura, smatra se da simbolično povećanje iznosa boravišne pristojbe u Republici Hrvatskoj od 1 kune ne bi ugrozilo cjenovnu politiku i konkurentnost hrvatskog turizma. Dapače, smatra se da bi za ozbiljniji razvoj turističkih destinacija kao i jaču promociju na inozemnim tržištima trebalo boravišnu pristojbu povisiti na 10 kuna po osobi i po noćenju, kako bi se imalo više sredstava na raspolaganju za promidžbu i poticanje razvoja turističkih destinacija za što gotovo nikad nema dovoljno financijskih sredstava. Na taj način bi se omogućili i jednaki tržišni uvjeti svim pravnim i fizičkim osobama. Dodatni razlog kojim se potiče ova inicijativa leži i u činjenici da će Republika Hrvatska službenim ulaskom u Europsku uniju primijeniti Direktivu o paket-aranžmanima. Naime, primjenom Direktive o paket-aranžmanima turističke agencije bit će obavezne sve elemente cijene usluga objaviti u jednoj i jedin-

stvenoj paušalnoj cijeni paket-aranžmana te će boravišna pristojba biti njen sastavni dio. Obzirom da boravišna pristojba nije oporeziva (za razliku od ostalog dijela paket-aranžmana koji je oporeziv), jasno je da je ispravno financijsko praćenje naplate takvih paket-aranžmana praktično nemoguće, jer računalni i rezervacijski sistemi teško mogu podržavati takvu specifičnost obračuna bez značajnih ulaganja u *software* koji bi dodatno opteretio agencijsko poslovanje i postavlja se pitanje je li uopće moguće takve transakcije ispravno knjžiti. Tu se prije svega misli na razvoj automatske tj. *online* prodaje koja je dosegla gotovo 5% ukupne prodaje kod turističkih agencija koje imaju takva rješenja i ubrzano raste.

5. ZAKLJUČAK

U navedenom kontekstu predlaže se moguće rješenje koje bi vodilo prema uključivanju boravišne pristojbe u uslugu smještaja, npr. noćenja s doručkom. U tom slučaju ne bi se posebno vidjela boravišna pristojba u cijeni paket-aranžmana, a smještajni bi objekt bio obvezan mjesečno ili u nekom drugom vremenu uplatiti iznos boravišne pristojbe turističkoj zajednici. To bi uvelike pojednostavilo proceduru za turističke agencije, smanjilo njihove troškove, omogućio bi se lakši pregled konačnih cijena paket-aranžmana i obračun boravišne pristojbe bio bi usklađen s propisima koji danas vrijede u Europskoj uniji.

Literatura

1. Council Directive of 13 June 1990 on package travel, package holidays and package tours, European Commission (90/314/EEC)
2. Državni zavod za statistiku, Priopćenje br. 4.4.4., datum 30. 03. 12., dostupno na www.dzs.hr
3. Pešutić, A.: "Funkcioniranje turističkih zajednica – nedostaci i prijedlozi za unapređenje", *Acta turistica*, vol. 15/2003, no. 2, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb, 2003., str. 86-117
4. Uredba o utvrđivanju boravišne pristojbe za 2012. godinu, Narodne novine br. 119/11
5. Vukonić, B.: *Turističke agencije*, Mikrorad, Zagreb, 1998.
6. Zakon o boravišnoj pristojbi Republike Hrvatske, Narodne novine br. 152/08